

*** Workshop 'Maak samen een unieke herinnering'**
Maandag 20 mei

Op tweede pinksterdag biedt illustrator Maria Mink, bekend van de Kunstkool in Ruinen, in samenwerking met Natuurmonumenten een bijzondere workshop aan. Onder de titel 'Maak samen een unieke herinnering' gaan duo's van (groot)ouder en (klein) kind samen een schilderij maken, geïnspireerd op een korte wandeling door het gebied.

De workshop bestaat uit twee delen. Het eerste deel in een gezamenlijke inspiratie wandeling door de natuur. Wat valt op? Wat voelt goed? Vervolgens gaan de duo's aan de slag om gezamenlijk de ervaring van de wandeling tot uiting te brengen op doek. Maria Mink zorgt voor de begeleiding bij een eerste opzet met houtskool en daarna een uitwerking met acrylverf. Graag vooraf aanmelden.

*** Kom de smaak van het Dwingelderveld proeven**
Zondag 26 mei
Tussen 10.00 en 15.00 uur

Hoe smaakt het Dwingelderveld? Op zondag 26 mei kunnen bezoekers van het Nationaal Park Dwingelderveld dat echt beleven. Landelijk is het dan Nationaal Park-dag, met als thema: 'Smaak'. Bezoekers kunnen het Dwingelderveld die dag echt proeven, op de tong en door de ogen.

In het Dwingelderveld kunnen bezoekers in en rondom het bezoekerscentrum van Natuurmonumenten aan De Benderse ervaren hoe 'heide' smaakt. Bijvoorbeeld in thee, in honing, maar ook in ijs. En wie meer wil weten over de smaak van de bes van de jeneverbes, moet die dag echt langskomen.

Natuurlijk smaakt het Nationaal Park Dwingelderveld naar meer. Dat kunnen bezoekers ervaren die mee-gaan met een van de vele excursies die verschillende gidsen die dag geven. Zoals de inkers, die drie tot vier keer een excursie houden naar de bijenstal en daarbij vertellen over die verbazende wereld van bijen.

Ook een gids van het Jeneverbes-gilde houdt korte excursies naar de jeneverbessen in de omgeving van het bezoekerscentrum. Ze staan, net als de inkers, met een kraam in of rond het bezoekerscentrum. Om 15.00 uur geeft een gids van Natuurmonumenten een excursie naar de nabije es, om daar te vertellen over de historie, het esdorpenlandschap, en de gewassen die op de es verbouwd worden.

staatsbosbeheer

*** Bijenmarkt in het Buitencentrum Appelscha**
Maandag 20 mei
Van 11.00 tot 16.00 uur

Op tweede pinksterdag vindt de jaarlijkse bijenmarkt van de Imkersvereniging Ooststellingwerf plaats in en rond het Buitencentrum in Appelscha. Van 11.00 tot 16.00 uur is daar van alles te vinden wat met bijen en bijen houden te maken heeft. Er zijn demonstraties, verkoop van honing-producten en leuke activiteiten voor het gehele gezin. De gehele dag lopen er imkers rond die alles kunnen vertellen over het belang van de bijen. De markt, waar ook planten en bloemen worden aangeboden, is gratis toegankelijk.

*** Avondwandeling bij Buitencentrum Boomkroonpad**
Vrijdag 24 mei
Aanvang 19.00 uur

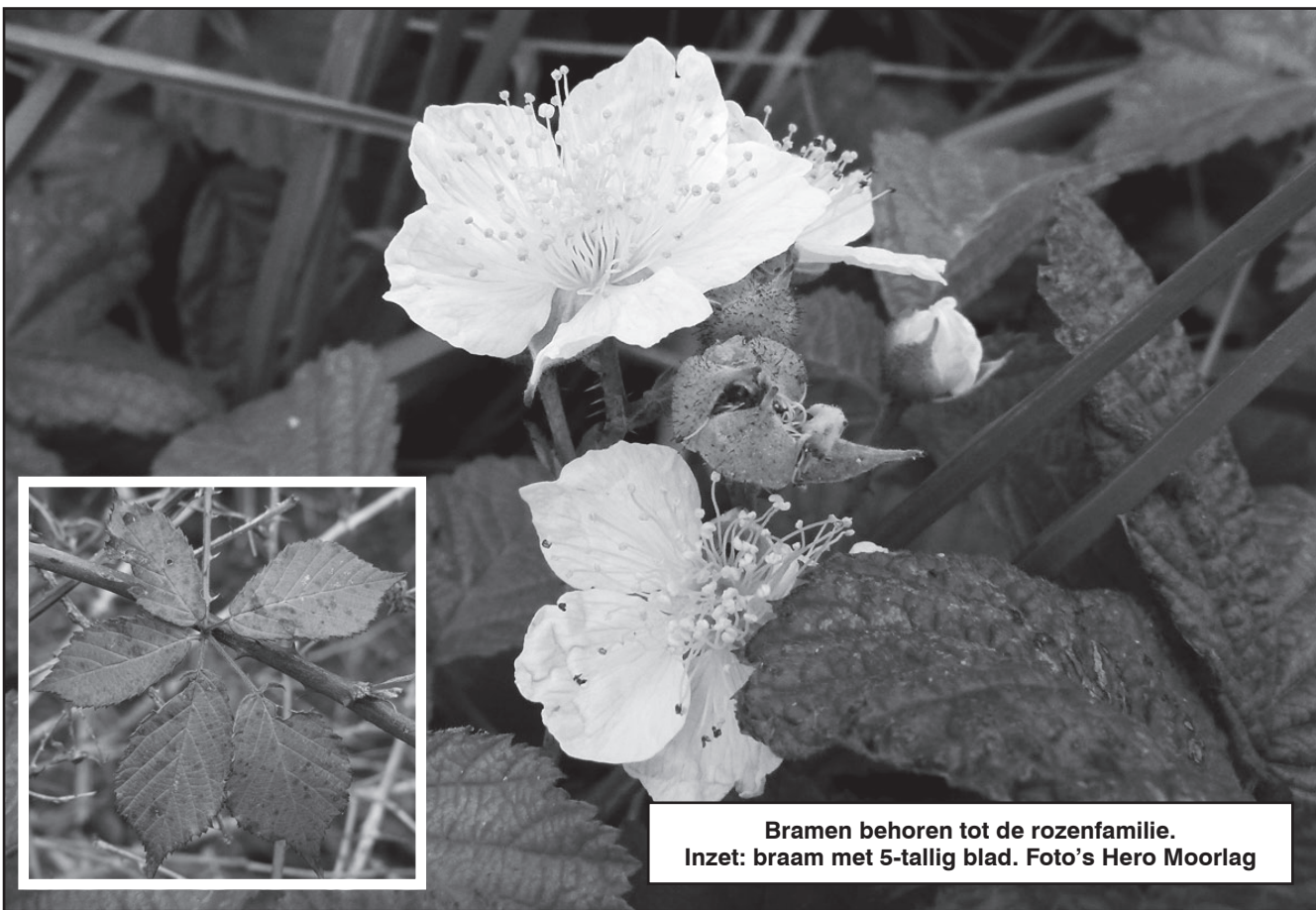
Rondom Buitencentrum Boomkroonpad is het 's avonds heerlijk wandelen. Uitgestrekte bossen, verstilde vennetjes, kleinschalige heidevelden en grote mierenhopen komt u onderweg tegen. De gids van Staatsbosbeheer neemt belangstellenden mee voor een stevige wandeling van zo'n 5 à 6 kilometer en laat hen onderweg de mooiste plekken zien. De tocht gaat door het bos en op zoek wordt gegaan naar de dieren die in het bos leven. De avondwandeling start bij het Buitencentrum Boomkroonpad en duurt ongeveer twee uur. Het is handig om bedekkende kleding (in verband met muggen en mieren) en stevige wandelschoenen aan te trekken. Graag vooraf aanmelden.

Achtergrond

Verrassend aantal soorten bramen kenmerken landschappen

Wetenschappelijk heet de stekelige struik **Rubus**. De Nederlandse naam is gewone braam of bosbraam. Jong en oud kennen hem. We zijn in contact gekomen met de doornen en hebben de vruchten gegeten of er ooit jam of sap van gemaakt. Bioloog Rienk-Jan Bijlsma van Alterra in Wageningen opende de ogen van een tachtig tal leden van Werkgroep Florakartering Drenthe. Op de jaarvergadering van de werkgroep in Zuidlaren liet hij zien dat die zo gewone braam in ons land 150 soorten telt. Nog sterker, aan de soort kun je zien in welk landschap en in welke provincie je bent. Daarmee is de braamstruik een indicator voor de kwaliteit van het natuurlijk landschap.

Bramen behoren tot de rozenfamilie. Inzet: braam met 5-tallig blad. Foto's Hero Moorlag

Het gaat niet om de dauwbraam die in kalkrijke duinen groeit en kleine grijs bedauwde vruchten heeft. En niet om de framboos, ook een Rubus-soort. Het gaat om de gewone braam, bij botanici bekend als de zwarte braam. Wetenschappelijk heet hij Rubus fruticosus. Fruticosus betekent heesterachtig. Braamstruiken hebben immers geen fraaie heestervorm. Ze zien er wild uit, alsof ze woekeren. De ontdekking van meerdere soorten

door het bos struint. De takken van de gebogen vorm wortelen aan de top. Ze woekeren echt. Let bij alle vormen eens op de samenstelling van het blad. Je hebt struiken met steeds drie blaadjes en struiken met vijf blaadjes. De blaadjes kunnen glanzend zijn of juist dof en lichtgroen of donkergroen. Er zijn soorten die wit bloeien en uitgesproken rose en soorten met groene en rode stengels. De grootte van de vruchten verschilt

alleen in Drenthe voor en nergens anders in Europa. Er zijn soorten die uitsluitend in Limburg, Brabant of langs de rivieren voorkomen. Deze soorten zijn gebonden aan een bepaald natuurlijk landschap.

Braamsluiper

Bijlsma: „Als je een bos kapt en het hout vervoert of bomen ontschort, verspreid je ook bramen. De zaden zijn langlevend.” De grootste verspreiding van de zaden gebeurt door vogels, met name door lijsterachtigen als merel, zanglijster, grote lijster en in het najaar door kramsvogel en koperwiek. Braamstruiken hebben nog meer nut voor vogels. De meesterzangers zwartkop, tuinfluiter en braamsluiper zijn eind april uit het zuiden teruggekeerd. Ze broeden het liefst in dichte braamstruiken. Zwartkop en tuinfluiter zingen zichtbaar in een boom of hoge struik. De braamsluiper doet zijn naam eer aan. Hij sluipst door dichte struiken en zingt vrijwel onzichtbaar terwijl hij naar insecten zoekt in een braamstruik. Zijn zang is een heldere ratelslag. Door het opruimen van braamstruiken door Groenvoorziening zijn deze zangvogels in bijna alle openbaar groen uit Hoogveen verdwenen. Steevast wijst een kleine groep IVN'ers de gemeente daarop. Op de heide broeden grasmus en roodborsttapuit in braamstruiken. In het veld valt het me vaak op dat libellen als smaragdlibel, paardenbijter en vuurjuffer op bladeren van bramen zitten te zonnen. Het bonte zandooie, een dagvlinder, zont bijna uitsluitend op braamstruiken. En dan opeens zie je in het veld een stervende braamstruik, aangetast door bramenluis, bladluizen, roestschimmels of galmuggen. De struik sterft af, maar duikt ergens anders via zaden weer op. Dan staat er weer een vitale struik en kunnen we van de vruchten jam, gele, sap en likeur maken. Wie last heeft van diarree kan van langzaam gedroogde bladeren zelfs een genezende thee zetten. Zouden braamstruiken nou vroeger massaal op de Braamberg bij Kerkenveld hebben gestaan?

De braamsluiper broedt in braamstruiken.

stamt niet uit de laatste jaren. Talloze biologen hebben zich in het verleden beziggehouden met de naamgeving van soorten bramen, waaronder dr. Willem Beijerinck (1891-1960), stichter van het Biologisch Station in Wijster (1927). Beijerinck beschreef onder andere zestien braamsorten in het Mantingerbos. Hij wees erop dat oude bossen, zoals Norgersholt en Mantingerbos, een constante populatie braamstruiken bezitten. Hij beschreef een toen nog onbekende braamsoort die later naar hem is genoemd, de Rubus Beijerinckii of Beijerinckbraam. De namen van de 150 soorten zwarte bramen zijn (nog) niet in een flora verschenen. Ze werden gepubliceerd in Gorteria, tijdschrift voor floristen en ecologen, uitgegeven door Nationaal Herbarium Nederland en Stichting Floron in Leiden.

Variatie blad en kleur

Nieuwe loten van bramen komen vroeg in het voorjaar uit de grond. Ze maken takken, gaan bloeien en sterven na een aantal jaren af. Ruwweg onderscheidt Bijlsma twee groepen: de staande vorm en de gebogen vorm. Braamstruiken met recht-opstaande takken bloeien eerder. Braamstruiken met gebogen takken kent iedereen. Deze struiken kunnen meters hoog worden, maar ook op kniehoogte over de bosgrond kruipen. Het zijn de bramen waarover je voortdurend struikelt wanneer je

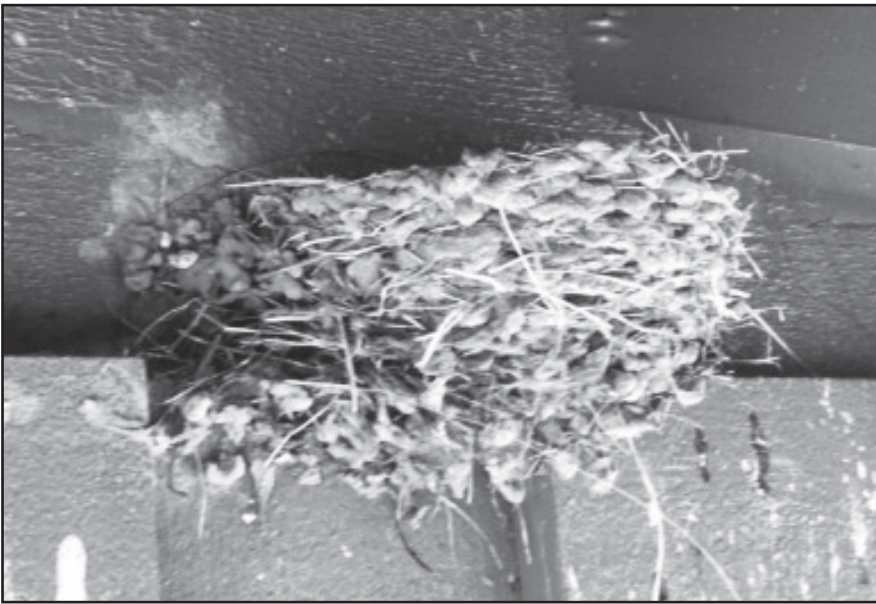
Paardenbijter in braamstruik. Inzet: braam met 3-tallig blad.

De pagina Groen & Doen biedt de lezer elke week een mooi inhoudelijk verhaal van Hero Moorlag en daarnaast een variatie van artikelen met als raakvlak natuur, milieu, natuurhistorie, toerisme en natuurbeleving. In deze opzet werken Staatsbosbeheer (Hans Kruk), Natuurmonumenten (Rutger de Vries) en Stichting Het Drentse Landschap (Sonja van der Meer) samen met Hero Moorlag. Elke natuurorganisatie komt per toerbeurt aan bod. Eens in de vier weken is er ook ruimte voor onder meer IVN Hoogveen en de Natuurvereniging Zuidvoolde. Vandaag zijn er, naast het artikel van Hero, bijdragen van Natuurmonumenten.

STAND VAN ZAKEN:

Boerenzwaluwen

Elk voorjaar weten de boerenzwaluwen het bezoekerscentrum terug te vinden. Vrolijk kwetterend vliegen ze boven tuin en omliggende weilanden om duizenden vliegjes per dag te vangen. Al eerder kwam hun indrukwekkend reis vanuit Afrika op deze plek ter sprake. De komende tijd zal op deze plaats de ontwikkelingen onder de dakranden van het bezoekerscentrum nauwlettend in de gaten worden gehouden. Door de droogte van de laatste weken hebben de zwaluwen het moeilijk om voldoende geschikte modder te vinden voor hun nest. De nestbouw heeft dan ook een tijdje stil-

gestaan. Het kan ook zijn dat ze het te druk hadden met voedsel zoeken; ook aan insecten was gebrek. Overleven wordt dan belangrijker dan de bouw van een nest. Deze week konden we via een klein cameraatje de voortgang van de bouw goed volgen en zoals het nu lijkt is het nest klaar. Het is ze weer gelukt een prachtig kunststuk te creëren. Een perfecte halfronde bol van modder, keurig afgewerkt zoals alleen een vakman dat kan. Het kan niet lang meer duren voordat de eieren gelegd gaan worden.

Wordt vervolgd.

Oprichters Natuurmonumenten waren al dol op Dwingelderveld

Elk jaar in de vroege ochtend van Hemelvaartsdag gaan we vanuit het bezoekerscentrum Dauwtrappen. Dit jaar geen uitzondering. Tijdens dit soort excursies stop ik het boek De levende natuur van de grondlegger van Natuurmonumenten Jac.P.Thijssse in mijn rugzak. Onderweg lees ik dan enkele fragmenten voor. In dit boek doet Thijssse onder meer verslag van 'een verkenning door Drenthe' in augustus 1929.

We gaan terug in de tijd naar het interbellum, de periode tussen de twee wereldoorlogen in. Het binnenlandse nieuws wordt gedomineerd door grootschalige stakingen van landarbeiders in het Groningse Oldambt. Internationaal gaat het najaar van 1929 over de effectenbeurs van New York die onderuit gaat tijdens zwarte donderdag; een diepe crisis is geboren. In diezelfde periode werden in Drenthe op grote schaal heidevelden ontgonnen. Zeker na de Eerste Wereldoorlog ging dat, mede door de werkverschaffing, in hoog tempo door.

Al in 1921 brachten de heren Thijssse en Tienhoven, van de toen nog jonge vereniging Natuurmonumenten, een bezoek aan Drenthe. Tienhoven schreef hierover: '...dat het landschap van Drenthe met grote snelheid zijn oorspronkelijke schoonheid verloor'. Na dit bezoek kocht Natuurmonumenten delen van de jeneverbesstruiken van het Mantingerveld aan. Een tweede bezoek volgde zeven jaar later met als doel een groter heidegebied te zoeken om te behouden voor de toekomst. Onder andere met steun van veldwachter Dolfing kon al in 1930 ruim 450 hectare van het Geuzingerveld, tussen Dwingeloo en Ruinen, aangekocht worden.

veldbezoek erg naar hun zin hadden, blijkt wel uit enkele citaten: '...als voor den bespieder van het boeiende en veelzijdige leven der insecten is deze heide een waar lustoord'. '...eigenlijk hadden wij de eerste dag al genoeg gezien om ons te overtuigen van de belangrijkheid van het veld'. 'dag aan dag gingen wij er op uit, lieten fiets of auto op een veilig plekje staan en doorkruisten ons dierbare veld, steeds genietend van nieuwe uitzichten..'

Aan het einde van zijn verslag staat eigenlijk wel de allermooiste zin. Ik sluit daarmee meestal mijn excursies af: 'We maakten daar nog eens de rekening op van wat deze duizenden hectaren van Drenthe aan 'natuurschoon' opleveren en kwamen voor de zoveelste maal tot het resultaat, dat het als een schande voor nu en later beschouwd moet worden, wanneer iets uit Nederland, uit de wereld, zou worden weggevaagd'.

Deze laatste zin heeft aan actualiteit nog niks ingeboet en ik kan niet anders dan het roerend met Thijssse eens zijn.

Rutger de Vries
Boswachter
bezoekerscentrum Dwingelderveld

Dat de heren het in 1929 bij hun

Bij inlevering van deze bon bij Bezoekerscentrum Dwingelderveld 2^e kopje koffie of thee GRATIS

